

Het werk als docent is een prachtige baan, maar kan soms ook heel ingewikkeld zijn. Een van de dingen die daarbij lastig is, is het grote aantal dilemma's waar je als docent voor komt te staan. De praktijk is weerbarstig, geen klas is hetzelfde, en toch probeer je vanuit een bepaalde visie zo goed mogelijk onderwijs te verzorgen. Dit zorgt voor een heleboel verschillende dilemma's, die stiekem vaak de basis vormen van discussies en gesprekken tussen docenten. Hieronder vind je er 12, zodat je voor jezelf (of met je team) eens goed elkaars standpunten kunt bespreken!

1. Alleen maar streng zijn of altijd de regels laten vieren?

Misschien wel het eerste dilemma waar je als docent mee te maken krijgt: streng zijn of niet. Er zijn allerlei voors en tegens te bedenken, en wat voor de ene docent werkt, werkt niet voor een andere. Onder dit dilemma ligt een belangrijke vraag: waarom denk je dat deze manier werkt?

2. Alles declareren, of toch uit eigen zak?

Onderwijsmateriaal kost geld, en niet elke school kan altijd alles kopen. Het gaat dan niet eens om grote dingen, maar vooral om klein materiaal: potloden, gekleurd papier, scharen... Een rondje bij de action is zo gedaan. Aan de andere kant: het is toch de verantwoordelijkheid van de school om te zorgen dat er goed materiaal is?

3. Alleen werken in werktijd of veel eigen tijd gebruiken?

In het onderwijs is 'tijd' een lastig ding: je hebt een bepaalde werktijdfactor, maakt overuren om je vakanties te betalen, en naast de lessen heb je vaak nog andere taken. Wat is dan werktijd en wat is dan eigen tijd? Of misschien moeilijker nog: waar leg je de grens, en wanneer is dat zo ver? Dit is een groot dilemma, vooral voor docenten die actief zelf nieuw materiaal ontwikkelen.

4. Persoonlijke betrokkenheid of professionele distantie?

Sommige docenten lijken vrienden te willen zijn van leerlingen, terwijl andere docenten ijskoud zijn en niets persoonlijks delen. Extreem zwart-wit, maar wel iets wat vaak speelt op scholen! Ben je een docent die veel contact zoekt en maakt, of juist iemand die vol voor vakinhoud gaat en veel afstand houdt tot leerlingen?

5. Kennis of vaardigheden?

Een oude discussie: moeten leerlingen vooral kennis leren? Of toch vooral vaardigheden? Het ene heeft met het andere te maken, maar het bepaalt voor een groot deel wel de inhoud van de lessen. Kunnen leerlingen wel iets zonder dat ze dingen weten? Of komt dit weten juist voort uit het doen van dingen?

6. Leren door te luisteren of leren door te doen?

Kun je leerlingen het snelste iets nieuws leren door het aan ze uit te leggen? Of door ze iets te laten doen waardoor ze het leren? En misschien nog gemener: is sneller dan ook beter? Of zijn ze het dan ook weer sneller vergeten?

7. Sturing van het leerproces of begeleiding ervan?

Bepaal jij als docent wat en hoe leerlingen moeten leren? Of vind je het beter als ze dit voor een deel zelf ontdekken? En tot hoe ver gaat dit zelf ontdekken: laat je leerlingen bijvoorbeeld expres iets fout doen? Of ben je meer van het sturen, of misschien beter: het bepalen van alles wat een leerling moet

doen?

8. Iedereen gelijk tegenover het bieden van maatwerk

Gepersonaliseerd leren is een term die veel gebruikt wordt... maar hoe ver ga je om dit waar te maken? Staat het belang van de groep voorop, of het belang van het individu? Wat als de groep het leren van een of meerdere leerlingen tegenhoudt? Of wat als het leren van een leerling het leren van andere leerlingen belemmert?

9. Is school voor het succes van nu of voor later?

Moeten leerlingen vooral zo hoog mogelijke cijfers halen en leren hoe ze dit doen? Of is het belangrijk dat leerlingen kennis en vaardigheden opdoen die later belangrijk zijn, zoals samenwerken of onderzoek leren doen? Succes op korte termijn tegenover succes op lange termijn is altijd een belangrijk dilemma, vooral omdat het zo moeilijk meetbaar is.

10. Aansluiten op werk of zelfontplooiing?

Er is een groot tekort aan technische vakmensen. Is het dan de taak van school om hier leerlingen en studenten naar toe op te leiden? Of moeten iedereen een brede opleiding krijgen en daarbij zelf de keuze kunnen maken welke richting ze op gaan? Kortom: gaat het om de leerling, of om de baan?

11. Kwalificatie, socialisatie of juist subjectificatie?

Iets breder dan het vorige dilemma: de 3 domeinen zoals [Biesta](#) deze schetst. Gaat onderwijs over het halen van diploma's? Over het doorgeven van tradities en het vormen van een bepaalde cultuur? Of gaat onderwijs vooral over het opgroeien tot een verantwoord persoon met een eigen mening en vrijheid?

12. Onderwijs gebaseerd op onderzoek of onderwijs gebaseerd op eigen mening?

Misschien wel het grootste dilemma op dit moment: je hebt een bepaalde ervaring als docent en gebruikt dit in je dagelijkse praktijk. Onderzoek zegt: het zit toch anders. Wat klopt er dan? Andersom: hoe kan het dat er in scholen plannen bedacht worden waar onderzoek duidelijk van zegt dat het niet werkt?

Dilemma's gebruiken

Naast deze 12 dilemma's zijn er natuurlijk nog veel meer verschillenden te bedenken. Het is in ieder geval leuk om ze voor jezelf langs te lopen en te kijken waar je staat. Misschien verras je jezelf met je standpunten, vooral als je extreem moet kiezen. Naast individueel gebruik is dit ook goed om in teams te bespreken: het zorgt voor helderheid en opent gesprekken. Zo ben je met elkaar in gesprek geweest over bepaalde dingen, waar later discussies over kunnen ontstaan.

Zie je zelf nog andere dilemma's in de praktijk? Laat het ons weten in een reactie!